СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 57. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 10. марта, 1928. VOL. XXXVI. No. 57. Jersey City, N. J., Saturday, March 10, 1928. THREE CENTS.

МАЙНЕРСЬКИЙ ПРОВІДНИК ЗАКИДУЄ МЕЛОНОВИ ВИКЛИКАННЄ СТРАЙКУ

ЙОГО ПІДПРИЄМСТВО ПЕРШЕ СТАЛО ОБНИЖАТИ ЗАПЛАТУ РОБІТНИКАМ.

ВАЩИНГТОН, 8. марта. — Перед сенатовим комітетом для межистейтової торговлі велося нині далі переслуханне в справі положення в майнерськім промислі.

Докінчував на ньому свої зізнання Джан Луис, голова майнерської юнії. Він далі закидав Мелонови, секретареви скарбу в кабінеті Кулиджа, що його підприємство перше стало зривати з майнерами уґоду, добиваючися зниження робітничої заплати, та що се воно своєю акцією довело до теперішнього вуглевого страйку. Луис острими словами осуджував політику Мелонової вуглевої компанії, закидуючи їй грубо неморальне поведенне.

Відтак стали кликати на зізнання властителів копалень. Одним з перших зізнавав підприємець Лешер, котрий признав, що вуглеві підприємства вживають у майнах Муринів як страйколомів, та поліції для „стереження копалень".

КОНҐРЕСМЕНИ ПРОТИ ДРАКОНСЬКОГО ЗАКОНОПРОЄКТА ДЖАНСОНА.

ЗАКОН ПРО ДЕПОРТАЦІЮ МІҐБИ БУТИ ЧАСТО НЕСПРАВЕДЛИВИМ.

ВАЩИНҐТОН, 8. марта. — На засіданню комітету палати послів для справ іміґрації розглянено нині проект конґресмена Джансона про депортацію всіх чужинців, що прибули сюди безправно.

Всі бесідники признали сей законопроект непрактичним; його постанови такі острі, що вони часто мусілиби мати тяжкі наслідки для зовсім невинних людий.

Говорено також про дальше обмежене іміґрації, а саме про ту постанову нового проекту іміґраційного закона, після котрої малиби поставити на квоту також всіх іміґрантів з країв латинської Америки. Конґресмени говорили, що родовитих Мексиканців обмежити в сьому не можна; буде можна тільки обмежити іміґрацію тих Мексиканців, що родилися в Европі, а набули відтак мексиканське горожанство.

ГАЛАБУРДИ НА КОНҐРЕСІ ЛАТИНСЬКОЇ ПРЕСИ В ГАВАНІ.

НА КОНҐРЕСІ ВИДНО СИЛЬНИЙ НАСТРІЙ ПРОТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ГАВАНА, Куба, 8. марта. — Нині почався тут конґрес латинської преси, в якому беруть участь представники ґазетярства французького, італійського, еспанського та ріжних латинських країв Америки.

Зараз на вступі проявився на конґресі сильний протиамериканський настрій. Два рази пробували ріжні бесідники піднимати політичні межинародні справи та ставили резолюції, осуджуючі американську політику в Мексику й Нікараґві. Президія тільки з трудом заглаювала сі виступи. По стороні Америки виступали представники французької преси.

ДВОХ МАРИНАРІВ ЗГИНУЛО В НІКАРАҐВІ ПІДЧАС ВОЗДУШНОГО ВИПАДКУ.

МАНАҐВА, Нікараґва, 8. марта. — Капітан Берд і сержант Френфортер з американської інтервенційної армії згинули тут у воздушнім випадку, викликанім небувалою подією.

Оба летуни власне висідали на військове летниче поле в Естелі, коли в дорогу літака влетів один суп, яких тут усе богато окується.

Одно крило літака зломалося, і літак упав з висоти 250 стіп. Коли літак спадав, летуни кинулися з літака, щоби спастися парашутами, які вони мали на плечах, але віддаль до землі вже була за мала, щоби парашути могли отворитися. Оба погинули на місци.

МАЮТЬ СТАВИТИ В НЮ ЙОРКУ ВЕЖУ МУССОЛІНІ КОШТОМ 10 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 8. марта. — Ґрупа італійських банкирів задумує виставити десь на Таймс Сквері в Ню Йорку „вежу Муссоліні", в якій мають найти приміщення італійський конзулят, італійська торговельна палата, ріжні італійські клюби міста Ню Йорку, італійський фільмовий театр і такі другі італійські установи. Кошт будови має виносити 10 міліонів долярів.

НЕБУВАЛИЙ БУДІВЛЯНИЙ ВИПАДОК.

НЮ ЙОРК, 8. марта. — При будові нового дому для Виліемсбурґ Сейвинґ Бенк у Брукліні урвався великий залізний сволок. На ньому стояв тоді 24-літний робітник Джордж Кловен. Робітник летів у долину на сволоку десь до половини дороги до землі, а відтак зіскочив. Падаючи на землю, він зломав собі обі ноги, але кажуть, що якби був полетів зі сволоком до землі, бувби відай розбився на смерть.

Як він упав на землю, товариші візвали шпитальний амбулянс, а Кловен преспокійно попросив о циґаретку й закурив собі з усміхкою на лиці. Довкола нього зібралася товпа на яких три тисячі людий. Як його відвезено до шпиталю, робітники заложили сволок наново на дротові шнури дерика та потягнули його в гору. Поліція розігнала товпу.

СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБІТЬ,
ЛЮБІТЬ ЇЇ... ВО ВРЕМЯ ЛЮТЕ,
В ОСТАННЮ ТЯЖКУЮ МІНУТУ
ЗА НЕЇ ГОСПОДА МОЛІТЬ.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

Бють пороги; місяць сходить,
Як і перше сходив...
Нема Січи, пропав і той,
Хто всім верховодив.
Нема Січи! Очерети
У Дніпра питають:
„Де-то наші діти ділись?
Де вони гуляють?"
Чайка скиглить літаючи,
Мов за дітьми плаче;
Сонце гріє, вітер віє
На степу козачім.
На тім степу скрізь могили
Стоять та сумують;
Питаються у буйного:
„Де наші панують?
Де панують, бенкетують?
Де ви забарились?
Вернітеся! Дивітеся:
Жита похилились,
Де паслися ваші коні,
Де тирса шуміла,
Де кров Ляха, Татарина
Морем червоніла
Вернітеся!..."

„Не вернуться!"
Загуло, сказало
Синє море: „не вернуться,
На віки пропали!
Правда, море, правда, синє:
Такая їх доля!
Не вернуться сподівані,
Не вернеться воля;
Не вернеться козаччина,
Не встануть гетьмани,
Не покриють Україну
Червоні жупани.
Обідрана, сиротою
По-над Дніпром плаче;
Тяжко, важко сиротині,
А ніхто не бачить,
Тільки ворог, що сміється.
Смійся, лютий враже!
Та не дуже, бо все гине, —
Слава не поляже;
Не поляже, а розкаже,
Що ділось в світі,
Чия правда, чия кривда,
І чиї ми діти.
Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...

От де, люди, наша слава,
Слава України!
Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово.

СУЛТАНСЬКІ СКАРБИ ПІДСТАВОЮ ДЛЯ БАНКУ.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 8. марта. — Турецьке правительство проголосило, що воно задумує покликати до життя державний банк, щоби перевести стабілізацію турецької валюти. Основним фондом для того банку мають бути скарби, що залишилися по усунених від влади султанах. Скарби ті уявляють собою вартість $50,000,000.

ВИПИВ ПОЛІТУРУ.

В Рединґ, Па., 75-літний старець, Іван Удчак, випив склянку політури, вважаючи її за вино. Ціле тіло зараз посиніло і він стратив притомність. Його відвезли до шпиталю, де лікарі випомпували жолудок і перечистили кров, але надії на ратунок вже нема.

„БУРЯ".

На одеській кінофабриці ВУФКУ почали постанову картини „Буря", за сценаріем Н. Біаги. Картина малює горожанську війну 1920-21 року.

ТАЙНА НЕЗРОЗУМІЛОЇ МОВИ.

Професор больонського університету Тромбетті відкрив тайну, над якою вчені мучаться десятки століть: він відчитав письмо Етрусків, себто найшов доступ до мови, яка від 3000 літ лишилася незрозумілою. Етруски належать до найстарших культурних народів Европи; жили вони на західній частині сучасної середної Італії. Визначувались великим інжинірським хистом: осушували багна, будували мости та кораблі, вели широку торговлю, залишили по собі безліч статуй, зброї, прикрас і більш як 8,000 надписів на таблицях і стовпах, що до нині стоять по всіх музеях. Ніодного із цих надписів не відчитали досі вчені; етруська мова не виявляла схожости з ніякою відомою мовою. Вчені не ствердили навіть, до якої ґрупи народів належать Етруски. Тромбетті — один із найвизначніших сучасних фільольоґів відкриє світові на найблизчому конґресі у Фльоренції тайну нової забутої мови.

НАЙШЛИ НОВІ ДІЯМАНТИ.

В Південній Африці, в полі Намаквалeнд, найшли богатство нових діямантів. За годину на верхні зібрали діямантів вартости $3,000. Кажуть, що се найбогатша діямантова околиця і тому влада хоче її взяти під свою контролю.

ПІДМАНУВ.

Якийсь чоловік в Етлентик Сити, Н. Дж., прикинувся капітаном великого американського корабля Левеетен, Геролдом Каннинґеном, і натягнув людий на підроблені чеки на суму $6,500.

ЗАГАДОЧНА КРАДІЖ.

Вінніпеґська поліція розслідує загадочну крадіж. Невідомі люде украли трок, що належав до фірми меблів Бенфілда, заїхали тим троком перед магазин тої самої фірми, набрали в него повно меблів, які самі вибрали, і спокійно поїхали. Трок опісля найдено покинений, але меблів нема. Злодіям ніхто не перешкаджав, вважаючи їх за нових робітників фірми.

ОБКИДУЮТЬ КАМІННЄМ АМЕРИКАНСЬКІ ШКОЛИ В ЄГИПТІ

РАНЕНО КІЛЬКОХ ПРОФЕСОРІВ. — КАЖУТЬ, ЩО ЦЕ БРИТІЙСЬКА ПРОВОКАЦІЯ.

КАІРО, 8. марта. — Студенти, що зачисляють себе до націоналістичної партії, улаштували декілька демонстрацій проти американських наукових заведень. Між іншим напали вони на американський університет та обляли кислотою лице доктора університету. Коли поліція взялася проганяти студентів, ті послідні обкидали полісменів, і університет градом каміння. Подібне ділося і по других школах.

Ніхто не годен пізнати властивої причини отсих заворушень, бо американські школи і професори тішилися тут весь час загальною симпатією. Тому припускають, що це все є звичайна англійська провокація, яка хоче поставити Єгипет в публичній опінії в поганім світлі.

СОВІТИ ЗАВЕРТАЮТЬ НА ЛІВО.

НАТИСНУЛИ НА КУЛАКІВ І ДІСТАЛИ ЗБІЖЕ. — ДУМАЮТЬ, ЩО ВЖЕ ДАДУТЬ СОБІ РАДУ З ЗАСІВАМИ І БЕЗ КУЛАКІВ, ТОМУ НАКЛАДАЮТЬ НА НИХ НОВІ ПОДАТКИ.

МОСКВА, 8. марта. — Виходить на таке, що Сталін проводить в життя ту саму політику, за яку розбито опозицію та прогнано Троцького і других.

Супроти важкого положення, в якім опинилися совіти задля невдачі зі збором хліба, рішено повзяти супроти кулаків самі острі міри. Отсей крок показався успішним і совіти можуть заявити, що з днем 1. марта вони зібрали тільки на 4% менше збіжа, як попередного року. А що їм вдалося тим разом побороти опір кулаків, рішили вони натискати на них далі. Тому піднесли на селян податки на 35%, а цей тягар буде спочивати виключно на кулаках. Совіти свідомі цего, що кулаки під весну не засіють, скільки буде треба, але вони думають опертися на бідняках, даючи їм средства, потрібні під засів. Кромі сего совіти повели сильну кампанію проти приватних торговців і т. зв. „спекулянтів". Рішено рівнож піднести продукцію на 23% і в той спосіб задоволити робітництво по містах.

Упоравшися так легко з кулаками, совіти набрали відваги і вертають до своєї первісної програми. А як далеко з нею зайдуть, буде можна пізнати доперва літом, особливо підчас жнив. Бо від того, скільки збереться хліба, залежить не тільки совітська політика, але й судьба совітів.

ЯК ОБХОДЯТЬСЯ З БІДНИМИ ДІТЬМИ ПО ШПИТАЛЯХ.

ПЕРЕВОДЯТЬ НА НИХ ЕКСПЕРИМЕНТИ ЯК НА ЩУРАХ.

БЕРЛІН, 8. марта. — Соціялістичний посол др. Мозес підніс в німецькім парляменті важкі закиди, звернені проти шпитальних зарядів. А ті закиди опер він на однім лікарськім місячнику, в якім лікар др. Вольмер подає, що вони робили досліди над ріжними хоробами над 100 щурами і 20 дітьми та що дітям продовжувано хоробу і держано на тяжкій диєті, щоби слідити розвій хороби.

Посол др. Мозес протестував проти такого поведення супроти дітей бідної кляси, котрим продовжується хоробу довгими місяцями і нищиться здоровле та ставиться їх на рівні з щурами.

НЕ ПУСКАЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ФІЛЬМІВ.

ЦЕНЗУРА НЕ МАЄ ЧАСУ ЇХ РОЗГЛЯНУТИ.

ПАРИЖ, 8. марта. — Около 80% американських фільмів, що призначені на Францію на 1928 рік, не можуть діждатися вступу, бо їх держить заведена недавно французька цензура. Через те годі їх пустити на ринок. В той спосіб тисне Франція на американських продуцентів і змушує їх виставляти в Америці більше число французьких фільмів. Бо досі Франція виставляла річно 450 американських фільмів, а Америка всего 15.

ВИБОРЧА ГОРЯЧКА В ФРАНЦІЇ.

ОДНІ ДРУГИХ ОБВИНУВАЧУЮТЬ В СПАДІ КУРСУ ФРАНКА.

ПАРИЖ, 8. марта. — За кілька тижнів стануть Французи до виборчої урни. Ліві партії повели остру кампанію проти уряду Поанкаре, закидуючи йому зруйнованне франка. Бо саме він ширив воєнний переполох та страшив всіх фінансовою крізою. Так кажуть ліві та доказують це ще тайними документами. А праві знова скидують всю вину на Німеччину і на лівих, що будучи при владі, пускалися на божевільні фінансові комбінації.

ЗАПРОШУЮТЬ БРАЗИЛІЮ І ЕСПАНІЮ ДО ЛІҐИ.

ВНЕСЕННЯ ПРИНЯТО ОДНОГОЛОСНО НА ЗАСІДАННЮ РАДИ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА, 8. марта. — Треба рахуватися вже як з доконаним фактом, що на найблизше засіданне Зборів Ліґи Націй прийдуть ще й заступники Еспанії і Бразилії, які вийшли з Ліґи з приводу непорозумінь за місце в раді Ліґи.

Франческо Джозе Урруція з Коломбії вніс резолюцію, щоби Рада Ліґи запросила ті обі держави до участи в нарадах Ліґи та відкликання свого виступу з Ліґи. Заступники других держав прийняли це внесення з великою прихильністю.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" [illegible]
FOUNDED 1893
[illegible] published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
[illegible] for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
[illegible]	$ 7.00	На рік	$ 7.00
[illegible]	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
[illegible]	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
[illegible] and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і [illegible]:	
[illegible]	$10.00	На рік	$10.00
[illegible]	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
[illegible]	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адрес: "SVOBODA", P. O. BOX 346 JERSEY CITY N. J.

РЕЧНИК ГНОБЛЕНИХ І ПОНЕВОЛЕНИХ

Враження, яке викликала поява „Кобзаря", змалював Куліш такими словами: „Спів цей був во істину гуком воскресної труби архангела. Коли говорено коли-небудь по правді, що серце ожило, що очі загорілись, що над чолом у чоловіка засвітився поломяний язик, то се було тоді у Киеві".

І дійсно „Кобзар" Шевченка був тою воскресною трубою, що взивала поневолені, закріпощені маси українські до нового життя. Пізнавши кріпацьку неволю на собі самім, будучи живим свідком національного і соціяльного поневолення українського народу — Шевченко став речником отих поневолених рабів, отих сподів, з яких він сам вийшов. І тому саме ніякий другий поет не став на Україні так популярним, нічие друге імя не стало так національно святим, як імя Тараса Шевченка. Бо Шевченко в рівній мірі боровся за національне і за соціяльне визволення. Він був дійсним українським Мойсеем, який хотів вивести свій нарід з національної і соціяльної неволі. І він саме завдав своїми творами найбільший удар кріпацтву, а коли вмирав, вже був підписаний декрет, що зносив те кріпацтво, проти якого він так завзято боровся. Але не побачив Шевченко звільненої від кріпацтва України, як не побачив Мойсей обіцяної землі.

Шевченко малював у своїх творах пекло на Україні. Він бачив не тільки те пекло, яке створили польська і московська неволя, але й те, яке творилося нашими власними руками при помочі перевертнів. Він сам пережив пекло на землі, бо терниста була його життева дорога. Та мимо цего всего у всіх творах Шевченка і у всій його діяльности пробиваеться навіть серед найбільших терпінь і в найтяжчих хвилях віра в побіду правди, в наше остаточне визволення. Ніхто краще Шевченка не змалював нашого страшного положення, нашої розпуки, але і ніхто другий не вляв в наші душі стільки завзяття і віри в нашу перемогу. І в тім власне сила Шевченкового слова. От і тому вдавався і вдаватиметься український нарід у всіх важких хвилях до „Кобзаря" як українського евангелія, щоби зачерпнути з нього цілющої води, отої козацької чистої крови, що додае сили і відваги, що нас гартуе і взиває до щораз дальшої боротьби.

І сегодня, коли на четверо розрита могила, коли землі наші розшматовані, а нарід наш поневолений, коли землі наші роздають зайдам і коли огортає нас розпука, памятаймо на слова нашого пророка:

„О роде суетний, проклятий,
Коли ти видохнеш? Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
А діждемося таки колись."

В 67-МІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

(10. III. 1861.—10. III. 1928).

„...Боже мій, з тобою,
Мій краю прекрасний, роскошний, [багатий!
Хто тебе не мучив? Якби росказать
Про якогонебудь одного магната
Історію правду, то перелякать
Саме пекло можна, а Данта*) ста- [рого
Полуланком нашим можна здиву- [вать.
І все то те лихо, все, кажуть, од [Бога!
Чи вжеж йому любо людей мор- [дувать,
І надто сердечну мою Україну?!
Що вона зробила? Защо вона [гине?
Защо її діти в кайданах мовчать?"
Т. Шевченко.
(З поеми „Іржавець" 1847).

Кожночасні Роковини смерти найбільшого поета України, Тараса Шевченка (1814—1861) — це один з тих пропамятних днів в нашому національному життю, які наче те промінне світло в темряві розсвічують перед нами ще раз і все наново крівавий шлях визвольних змагань України та тих ізбранних Богом подвижників національного й культурного розвитку народа, що всилу свойого великотворчого Духа стали нам на ньому провідниками епохального значіння. Бо Тарас Шевченко не тільки несмертельної слави поет, не тільки творець несчислимих дорогоцінностей в области українського письменства, але як такий і великий Революціонер, для якого визволення України з ярма чужинецької неволі та визволення широких мас трудящого народу з гнету соціяльних кривд — було майже одиноким змістом його творів.

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що прокляну святого Бога,
За неї душу погублю —

каже Шевченко у своїй поемі **„Сон"** (з 1847 р. — від неї треба відріжнити славну поему „Сон" з р. 1844, що була причиною заслання поета в неволю), а в поемі **„Відьма"** (1847) ось якими вражаючими словами говорить він про те, що е кривдою і недолею бідної порабощеної людини:

Молюся, знову уповаю
І знову сльози виливаю,
І думу тяжкую мою
Німим стінам передаю.
Озовітеся-ж, заплачте,
Німії, зо мною
Над неправдою людською,
Над долею злою!
Озовітесь! А за вами
Може озоветься
Безталання невсипуще,
І нам усміхнеться;
Поеднае з недолею
І з людьми — і скаже
Спасибі нам; помолиться
Й тихо спати ляже.

Скрізь так у Шевченка, на якій сторінці його творів ми й не спинилисяб, з якого боку ми й не підійшлиб до його творчости, являеться він нам чудово послідовним, до великострадницького самопожертвування **характерним** співцем, речником й оборонцем своєї поневоленої Рідної Землі і її безталанного народу, та непримиримим противником усякого національного ворога України. І тому й сьогодня, в шістьдесятьсім літ після Шевченкової смерти, ті його поеми, вірші й пісні такі живі своїми темами, такі чудно тісно звязані з усею нашою теперішністю, такі пророчі своїм голосом про судьбу України на відсталь цілих століть і віків, що здається нам иноді, начеб та свята книга українського народу, той Шевченковий **„Кобзар"**, зродилася щойно нині з крови і сліз, з мук і страждань, з наших поривів і змагань останньої сучасности.

Мабуть щойно нині розуміемо в цілости весь той стихійний гнів, бурхливий запал та жагучо горяче натхніння, з глибин якого плили в Шевченка його-ж невміручі слова проти лютого **ляцького** ката. Проти фізично й морально гнилої польської **шляхти** і шляхетчини, проти злочинних ляцьких ксьондзів-Єзуїтів, проти нелюдських звірств, довершуваних польськими зайдами й розбишаками на українських землях. Щойно нині шаліття і безглуздя польських банкротів, напущених на нашу Рідну Землю антантськими Юдами й Каяфами та Пилатами зпід знаку ненаситних імперіялістів, велять нам оцінювати гаразд чудово могутні сцени й картини **народньої помсти** над мерзавими ляцькими звірами, розмальовані Шевченком в поемі **„Гайдамаки"** (1841 р.). Або в прегарній поемі **„Тарасова ніч"** (1839), або в лицарській пісні про ватажка Швачку **(„Швачка", 1848)**.

І просто божим голосом накликують Шевченкові слова про ляцьких катів до тих наших людей, що опинившись нині під владою чужинецьких наїздників та засліплених собою автократів, загадують усякими роду згодами, компромісами та підданицькими уступками в користь ворога ганьбити наш національний прапор та **зраджувати клич революційної боротьби на смерть і життя.** Ось тому несповна рік, як визначний колись наш діяч, пок. Володимир Бачинський, намагався видавати угодову часопись на польській мові та звернувся до мене з проханням написати йому таку статтю про Шевченка, яка доказалаб на радість варшавським деспотам, що Шевченко не був ворогом польського народу, а навпаки — бажав згоди між Ляхами й Українцями*).

Якеж це пожалування гідне засліплення колишнього українського організатора й патріота!

Бо хоч і є в Шевченка вірш п. н. **„Ляхам"** (присвячений Бр. Залеському), де наш поет обвинувачуе головним чином польських ксьондзів і магнатів за крівавий роздор між обидвома народами, а до самого Залеского звертається з прегарними словами дружнього привіту, то й він свідчить тільки про те, що Шевченко і проти польського приятеля свойого народу і свойого ґенія не затаює історичної правди й дійсности а вказує і йому на злочини ляцьких можновладців, які лишаються непомщеними злочинами й попри добре слово Шевченка до дружньої собі й гідної людини. Певна річ — наш поет не пропагує ніде ненависти народу до народу во імя національного засліплення і такогож сліпого шовінізму. Він — той наш несмертельний Апостол правди й науки, той великодушний чоловіколюбець і речник поневолених суспільних мас усього світа, розумів гаразд усю погубну траґіку вбивчої війни між двома народами, коли навіть в „Передмові" до своїх вогнистих пісень про крівавий подвиг Гайдамаків писав: „Весело подивиться на старого кобзаря, як він собі сидить з хлопцем, сліпий, під тином, і весело послухать його, як він заспівае думу про те, що давно ділялось, як боролися Ляхи з козаками. Весело, а всетаки скажеш: **„Слава Богу, що минуло!"** А надто як згадаеш, що ми одної матері діти, що всі ми Славяне. **Серце болить**, а росказувать треба: нехай бачать сини і внуки, що батьки їх **помилялись,** нехай братаються знову з своїми ворогами, нехай житом-пшеницею, як золотом покрита, нерозмежованою останеться на віки од моря до моря славянськая земля". Отже й ідеал братньої згоди між близькими собі народами видвигнений тут Шевченком так високо й так недвозначно, що можна тільки подивляти всесторонність, глибінь і мудрість поетового погляду та його розуміння потреби культурної співпраці народів. Але незрушима передумова такої співпраці це те, щоб сини і внуки пізнали, що їх батьки помилялись, та щоб кожний зі своєї сторони намагався направити кріваві помилки батьків. Колиж одначе нинішня ґенерація нащадків колишніх польських катів українського народу не тільки що не добачує ніяких помилок у злочинах ляцьких прадідів, а навпаки — продовжує їх окаянне діло, вимордовуючи масово по польських тюрмах на Яховича та Баторія українських патріотів ладом огидного морду над бл. п. Ольгою Бесарабовою, тоді не можна й не вільно українському народові подавати катам руку до згоди. І що так і не инакше думав наш дорогий поет попри всю просто Христову миролюбивість у своїй душі, на це пророчистим доказом ті безчисленні місця в його творах, в яких він повний святого обурення та невимовної погорди таврує усяких національних зрадників та безсоромних прилизнів катівського чобота, все одно, чи тим катом України московський цар, чи московський ґенерал, або пан, чи лютий Лях, чи мерзава жидюга, всмоктана ненажерливим ротом в прекрасну українську землю.

...За панами панства, панства
У сріблі та златі!
Мов кабани годовані,
Пикаті, пузаті!
Аж потіють та товпляться,
Щоб то близче стати
Коло самих: може вдарять,
Або дулю дати
Благоволять — хоч маленьку,
Хоч пів-дулі, аби тільки
Під самую пику.
І всі у-ряд поставали
Нібн без-язикі..."
(З поеми „Сон", 1844 р.)

„Заснула Вкраїна,
„...Буряном укрилась, цвіллю за- [цвіла,
В калюжі, в болоті серце прогноїла
І в дупло холодне гадюк напустила,
А дітям надію в степу оддала..."
(З поеми „Чигирин", 1844 р.).

...Раби, підніжки, грязь Москви,
Варшавське сміття ваші пани
Ясновельможнії гетьмани!
Чогож ви чванитеся, ви,
Сини сердешної України?
Що добре ходите в ярмі,
Ще краще, як діди ходили?!
Не чваньтесь: з вас деруть ремінь,
А з їх, бувало, й лій топили!
(З поеми „Посланіе" 1845 р.).

...А ми дивились і мовчали
Та мовчки чухали лоби,
Німії, подлії раби,
Підніжки царськії, лакеї
Капраля пяного! Не вам,
Не вам в мереженій ліврєї
Донощики і фарисеї
За правду пресвятую стать
І за свободу! Розпинать,
А не любить ви вчились брата!
О роде суетний, проклятий,
Коли ти видохнеш? Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
(З поеми „Юродивий" 1857 р.).

І розбуджуючи так почуття національної гідности й національного обовязку у свідомости широких мас українського народу, розмальовуе Шевченко вражаючі картини тих столітніх кривд, того нечуваного соціяльного пекла, що творилося на нашій-не-своїй українській землі за володіння чужинецьких царів, деспотів, панів та всякого роду зайдів і експльоататорів нашого прадідного національного добра. Скрізь тут Москаль, Лях і Жид — злі духи в історії нашої безталанної батьківщини, гробокопателі її волі та добробуту та ненаситні грабіжники національного майна України. В пропамятних поемах **„Сон"** (1844), **„Кавказ"** (1845), **„Розрита могила"** (1843), **„Великий Льох"** (1845), **„Юродивий"** та в цілім ряді инших, натавровані Шевченком окріавлені московські імператори в роді Петра І., Катерини ІІ. та Миколи І. і їх прислужники, в шаліттю імперіялістичних посягань по не своє добро. В инших поемах, як ось **„Іван Підкова"** (1839), **„Гамалія"** (1843), **„Чигирин", „Суботів"** (1845), **„Холодний Яр"** (1845), **„Чернець"** (1847) — щоб назвати тільки найбільш відомі — Шевченко малює й обмірковуе нашу рідну бувальщину в найріжніщих моментах її історії, але скрізь з вогнистим захопленням великого патріота, для якого слава рідного народу, найбільша [illegible], ідеал волі й державної незалежности Рідного Краю — найвисша святість, а національні лихоліття — жерелом найглибшого смутку. Таким чином відтворив в нас Шевченко, в епоху повного поневолення України московськими імперіялістами XVIII. і XIX. ст., як перший — ідеольогію власної державности й державної незалежности, а як свій найвисший заповіт лишив він нам заклик до безпощадного, нехай і крівавого бою за визволення Рідного Краю з оков чужинецької неволі.

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!
(„Заповіт" 1845.)

Ганьба віковічної неволі, зазначена страшними картинами в тих поемах Шевченка, де він доторкається побуту закріпощених панами суспільних низів України, — зокрема безталанної долі тодішнього жіноцтва („Русалка", „Лілея", „Мати-покритка", „Княжна", „Петрусь", „Марина", „Відьма", „Сова", „Наймичка" і ин.) — болить поетову душу так, що хоч і дивиться він на прекрасні простори Рідної Землі, то „серце плаче, глянуть не хоче". І поки ганьба тої неволі на нас і поки Шевченкове слово лунає в нас, ми ні на хвилю не смiємо забути **про конечність і змогу великої революційної боротьби проти всіх наших національних ворогів, в жадливих лабетах яких опинилася сьогодня Україна. Геть з усякою угодовщиною і згодою на грабіжне розпаношення чужинецьких імперіялістів на нашій землі! Геть з ворогами, що руйнують пресвятий ідеал Вольної, Незалежної, Самостійної України! Єднаймось в ряди непереможних єдністю борців за славу, за волю і за честь Рідного Краю, щоб здійснились на віки несмертельні слова нашого поета, нашого пророка Шевченка:**

Оживуть степи, озера,
І не верстовії,
А вольнії, широкії,
Скрізь шляхи святії
Простеляться; і не найдуть
Шляхів тих владики.
А раби тими шляхами
Без ґвалту і крику
Поізходяться до-купи,
Раді та веселі.
І пустиню опанують
Веселії села.
(Подражаніе Ісаії, гл. XXXV.)

*) Данте (Dante Alighieri) — це найбільший поет Італії. Він уродився в місті Фльоренції 1265 р., а помер як бездомний скиталець в Равенні в р. 1321. Шевченко згадуе його тому, що Данте у своїм славутнім архитворі „La Commedia", прозванім пізніше „La Divina C." — „Божеська комедія" (тобто видовище) — розмальовуе свою мандрівку глибинами пекла, чистилища, а далі просторами раю, мандрівку, яку треба розуміти як чудово величаву картину всього того, що поет мав сказати про життя і людей усеї своеї епохи. — О. Г.

*) Дотичне письмо Покійника до мене та підпись моеї відповіди на нього зложені в канцелярії Імериканського Обєднання. — О. Г.

ЗАПОВІТ ТАРАСОВОГО БАТЬКА.

„Тарасові не треба по мені,
Ані поля, худоби, ні хати." —
Так сказав він в останній годині,
Коли чув, що прийдеться вмірати.

І не треба було йому поля,
Від Карпат по-за Дон його нива.
Пощо хати, родини? Щоб воля,
Вітчина щоби була щаслива!

„Тарасові не треба нічого", —
Мовив батько на смертному ложі,
Розумів, що син дідичив много,
Дуже много — світу іскру божу.

Богдан Лепкий.

І світає, і смеркає,
День божий минає,
І знову люд потомлений,
І все спочиває.
Тілько я, мов окаянний,
І день і ніч плачу
На розпуттях велелюдних,
І ніхто не бачить,
І не бачить, і не знае;
Оглухли, не чують,
Кайданами міняються,
Правдою торгують,
І Господа зневажають, —
Людий запрягають
В тяжкі ярма, орють лихо.
Лихом засівають...
А що вродить?
Побачите,
Які будуть жнива!
Схаменіться, недолюдки,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий.
На свою Вкраїну;
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!
Розкуйтеся, братайтеся!
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немае
І на небі, а не тільки
На чужому полі...
В своїй хаті—своя правда,
І сила, і воля!
Нема на світі України,
Нема другого Дніпра;
А ви претеся на чужину
Шукати доброго добра.
Добра святого, [illegible]
Братерства братнього...

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(55)

Дізнавшись, що я член Військового Генерального Комітету, генерал почав розсипатися в любезностях і тримав себе так, щоби свідчити, що він дійсно генерал „без політики". В Генеральнім Комітеті, як і в кожнім, мало зрозумілій йому революційній організації, він бачив орган дійсно-правної та ще й вищої військової влади. Можливо, що він взагалі на справу націоналізації армії дивився инакше ніж його командуючий військовою округою.

— Пане генерале — почав я — вчора я з членом Центральної Ради п. Барановським був у командуючого військами полк. Оберучева в справі тих полонених Українців-Галичан, що перебувають тепер у підлеглому вам таборі. Полковник Оберучев обіцяв зробити наказ, щоби з першим ешалоном, що йде з табору, Українців не посилати, а затримати їх на останню чергу...

— То есть!? — здивовано перебиває генерал — как єто в последнюю очередь? Ведь я імею другое распоряженіе і уже ешелон формируется".

— Вже, пане генерале, то мабуть ще до вас не дійшло нове розпорядження, а тому я вам персонально кажу, що п. Оберучев таку обіцянку дав. Думаю, що тут якесь непорозуміння. [illegible] не піду до нього, а ви все таки тимчасом зробилиби розпорядження скласти нові реєстри на ешалон, щоби не робити даремної праці.

— Ах Ти Боже мой! Так кагда же ви ґаварілі с командующім войсками?

— Сьогодня перед обідом.

— Так почему ж мнє севодня передано распоряженіе-телефонограма, от імені командующего, чтоби впервую очередь отправіть, по возможності больше Ґалічан-Русінов, еслі не весь ешелон? Тепер ми сотвественно етому переделиваем спіскі.

— Цього я не знаю, пане генерале, гадаю, що, очевидно, телефоніст перепутав телефонограму або запало яке инше непорозуміння. Отже я їду до Києва негайно, щоби не губити часу, а ви всетаки візьміть на увагу те, що я сказав, або краще запитайте самі телефонічно командуючого. До побачення!

— До свіданя, до свіданя! Ізвініте, что так вийшло, ведь я не прічом, я же только ісполнитель.

Вийшов я від начальника табору обурений на те, що треба-ж було трапитись якомусь непорозумінню, що привело до такого прикрого стану полонених Українців. А-дже-ж якби ми не прохали за-ння, то вони пішли-б у звичайній черзі й як відомо в цьому ешалоні мало їх одійти чоловік 20—30. А то на тобі: тепер складають майже увесь ешалон з них.

* * *

В цей день і на другий я не міг особисто перебалакати з п. Оберучевим, ні стелефонуватися з ним: то його не було дома, то поїхав на якесь засідання, то в цю хвилю занятий і инше. Не знаю, може воно було й так, але наслідком цього було те, що Українці мусіли б іти з цим ешалоном, що виходив через день, а з Петрограду, як звичайно, відповіді не було. Тому деякі українські громадські кола, а в числі їх і Галицько-Буковинський Комітет, почали вживати енерґійних заходів до „самодопомоги". Наслідком цього багатьом Українцям пощастило в цю-ж ніч вибратися з табору й перейти на становище цивільних біженців Галичан та Буковинців. А дехто пізніше вже з дороги повернувся до Києва, чи до инших міст на Україні.

* * *

Тут вважаю потрібним пригадати про початок організації Січових Стрільців, що так славно і героїчно тримали гордо у своїх руках прапор самостійности і соборности України. Вони довго були тим огнищем, в якому загартувалась і скріплялась ідея єдности українського народу всіх земель.

В квітні—травні місяцях Галицько-Буковинським Комітетом почались робити заходи до стягнення на Україну галицько-буковинських Українців, що були розсіяні по Росії. З початку малося з них утворити окремі українські національно-революційні боеві дружини, що моглиб у кожний мент, на випадок потреби, збройно стати на захист української національної революції. Праця в цьому напрямкові завдяки перешкодам політичного порядку, а по части й з огляду на тактику, якої вимагали ті часи революції від українства, не давала потрібних наслідків.

Зокрема я не знав докладно, в якій ціли комітетом на Україну стягаються галицько-буковинські Українці, що вони по певному дізльокаційному пляні розселюються по території її.

У мене виникла власна думка утворити з них військовий відділ добровольців, але не підкреслюючи того, що він складається з Наддністрянців. На цю думку навело мене те, що, поклавши руку на серце, я не міг бути певним в тому, що в разі якоінебудь зміни в ході революції, коли-б нам довелося виставити кличі чистої національної боротьби, може навіть приносячи в жертву їм соціяльні домагання, ми-б не залишилися без твердого національного мілітарного, хоч найменшого осередка. Такий осередок потрібний, щоби біля нього могли ґрупуватися другі військові частини такої-ж твердої національної стійкости, що були розпорошені по безбережному морю російської армії.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШЕВЧЕНКО И РЕВОЛЮЦІЯ.

Дивне, а рівночасно правдиве, що річниця уродин і смерти великого нашого Кобзаря, й народин великої російської революції в 1917 році припадають майже на цей самий день.

Коли вглянемо у глибину многострадального життя Тараса й у життя многих мільонів, що страждали в московській тюрмі, в карних батальонах, що своїм білим тілом застелювали поля боєвищ у безлічних імперіялістичних царських воєн, то найдемо дуже близьке споріднення життя Тараса зі життям поневолених народів.

Всі ті поволені народи прямо інстинктовно відчули, що в день відродження, в день зломання царських кайдан, треба згадати всіх тих борців за людські права, які на протязі століть поклали свої буйні голови во імя ідеалів правди, рівности, справедливости й гуманности.

Найбільш видатною постаттю серед великої сімї революціонерів є без сумніву Тарас Шевченко. Тому, як тільки вибухла велика революція, не було мабуть церкви на безмежних просторах колишньої російської імперії, в котрій не відправлено би панахиди по людині, яка в часи найстрашнішої миколаївської (Миколи І.) реакції мала відвагу кинути запальне слово протесту й бунту, і котра це могутнє слово переплатила тюрмою та службою у карнім батальоні за Уралем, зломаним життям, підірваним здоровлям, а вкінці передчасною смертю.

Згадали Шевченка не злим тихим словом всі, а передусього ота чорна маса, яка була визискувана малою горсткою зубрів, що продавали, або віддавали у найми не негрів, а таки хрещених, простих, своїх.

Революційні гасла, кинені Шевченком, вибухли сейчас у перших днях революційної заверюхи.

Хто переживав ті дні, дні великого народнього гніву, цей мав враження, що цей державний переворот зробили не колишні раби царської імперії, але сам Тарас Шевченко.

По всіх закутинах Великої України збирався народ, давний раб, „рвати кайдани й окропити волю вражою, злою кровю".

В річницю народин і смерти Тараса сталося це, що було посадовою конечністю. Віддавна відчувалося необхідну потребу перевороту революції, на Україні, де кайдани й тюрма давили не лише тіло, але й душу мільонів наших братів, де чужинці — пани й національні ренегати — дезертирі, неначе паразити обсіли наш народ і довгі століття смоктали його життєві соки.

Велике противенство, яке було між нашими похилими нужденними, маленькими хатами, нашими вузонькими загонами, а високими чужинецькими палатами і безмежними обшарами родючої землі, викликало великий протест і бунт у розгніваної маси цілого великого народа.

Нарід прозрів і доглянув, що у тих високих палатах чужі люде, чужий дух і чуже слово, що вони неначе кузні, в яких кується безнастанно кайдани для фізичних рабів-кріпаків. Нарід зовсім справедливо відчув, що в цих палатах жиють люде, які покланялися неправді, несправедливости, які гнобили слабшого й гнули свою панську спину перед сильніщим.

Міліонова маса працюючого народу не забула, а свіжо мала в памяти, що вона є нащадками колишніх вільних славних і завзятих козаків.

Коли [illegible] в життя Тараса Шевченка [illegible] долю цілого українського народу, то побачимо, що в історичних стремліннях і бажаннях українського народу й в особистих стремліннях Шевченка замітна велика схожість.

Шевченко й український народ — це заковані фізичні раби, які терпеливо зі завзяттям, з цілою силою й постійно старались рвати кайдани. **Хто має почування цього, що він раб, хто відчуває своє рабське положення, цей вже не раб. Раб не бунтується, а гне спину.**

Шевченко, фізичний раб, морально вільний, використав і зужив час свойого вільного життя на це, щоб допомогти рвати кайдани українського народу. Своїм могутним словом, своїми образами національного горя, він висвітлив темні, безпросвітні сторони нашого національного життя і „своїм невченим оком заглянув у наші душі глибоко, глибоко".

За свою революційну енергію, за нечувану відвагу й смілість, за постійну оборону національних і соціяльних прав заплатив Шевченко десятьлітньою московською тяжкою каторгою у карнім батальоні за Уралем. Вернув він зі заслання зломаним фізично дідом, але з молодою душею. Він долі не подався, не скорився, а навпаки, за останніх своїх трох літ дав нам поеми великої революційної сили, які до сьогодня не перестарілися й не перестаріються ніколи.

За свою свободолюбність, за свою гуманність прийшлося заплатити українському народові, як і Шевченкові, каторгою.

У неволі ми і тепер, але у неволі фізичній. Душевно ми вже не раби, бо свою свободолюбність і бажання стати вільними ще фізично, манифестуємо у кровавих завзятих боях проти катів України, й своїх запроданців-ренегатів, що пішли на службу гнобителям, зрадивши рідну країну й її святощі ради наживи.

Могутні вогненні слова Тараса: зійдуть і виростуть ножі обоюдні.

І серед тої нової боротьби:

„Встане Україна,
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти".

Володимир Білоруський,
Честер, Па.

—o—

Еспанського письменника Пестану спитав раз хтось:

— Чи не могли би ви мені в кількох словах дати пояснення, що то є капітал і праця?

— Дуже радо — відповів Пестана — уяви собі, що позичаєш мені 200 мільрейсів. Це є капітал.

— Ну... а праця?

— Праця — коли схочеш ці гроші відібрати.

—o—

Останній ратунок.

Дмитро Безгрішний пробудився одного ранку і переконався, що в кишенях у нього нема ні цента.

— Ах, — подумав він — то мені не остає нічого іншого як пошукати собі богатої жінки. Пішов до підприємства посередництва праці і тут управитель предкладає йому кандидатку 40-літню з посагом двацятьпять тисяч долярів.

— Добре! — каже Безгрішний.

— Так, — каже управитель — але мені за посередництво на початок належиться двацятьпять долярів.

На це Безгрішний: Що? Двацятьпять долярів!? Гадаєте, що як би я мав двацятьпять долярів, то я був би такий дурний, щоби женився!

ПЕРВІСНА ЛЮДИНА І ЇЇ ЛІКАР.

—o—

Камінна сокира впала на голову первісної людини — кість черепу розтріскується і людина непритомна впала на землю. Сокира поцілила череп повище чола, трісла зигзаковатими лініями. Але цей тяжко ранений не вмер. Тижнями лежав у своїй печері у горячці.

Якась мягка рука осушує холодним листям піт із чола раненого, впускає до уст оживляючий сік лічничого зілля, змінює перевязку на чолі, що зроблена з моху і лічничого зілля. Це жінка так доглядає чоловіка, обганяє мухи й комарі.

І в цій кімнаті первісної людини з камінної доби не бракує теж лікаря. Він прибігає зі своїми чарами, щоби відігнати злі духи. **Камінним ножем голить голову** й усуває небезпеку дальшого зараження. Він знає теж причину, чому хорий не приходить до здоровля: в голові лишився відломок кости. Виймає обережно цей відломок, накриває знову череп і хорий приходить до здоровля.

Людина ця жиє ще довгі літа, полює і зїдає своїх ближніх, потім умирає, люде з його племени хоронять його в масовім гробі, виложенім камінними плитами.

Минають тисячі і тисячі літ. Приходять люде 20-го століття і відкривають цю пивницю з черепами і приладами первісних людей. Біля місцевости Варбург (у Німеччині) відкрив недавно такий гріб із 160 кістяками проф. Ґец. Др. Голендер розслідив усі ті черепи і запримітив виразні сліди розтріскання черепа камінною сокирою. І спорохнявілий цей черепа оповідає вченому тайну цієї понурої пригоди, про яку відомість уже давно забулася, про цю сокиру, що впала на голову і про відломок кости, що лишився у мозку.

Що спричинило цю драму? Зависть, захланність, ненависть, голод? Цього не знаємо. Зате лікарська практика, яку згадано повище, була напевно. На цьому черепі, як і на богатьох инших, найдено сліди круглого отвору. На думку Голендера є це доказ, що переводжено операцію цих черепів і це оперовані люди потім іще довго жили. Ці хірургічні, первісні інструменти в ріжних краях були ріжні. Були то ножі і пили з кременя, яспісу і кварцу, а також із зубів хижих звірів, рекінів а навіть тверді, гостроконечасті ростинні волокна. Проф. Голендер сам на пробу перевів кілька операцій кременем: ампутацію рамени і трепанацію черепа при помочі камінної пили і камінного ножа — до кількох хвиль. Таку операцію переводжено доволі часто.

Др. Голендер у книжці „Ескуляп і Венера" пише, що такі операції переводжено проти ріжних недуг. Люде тоді не були сентиментальні. Нерадо бачили хорих, тому переводжено операцію черепа. Коли операція не вдалася, лишався посмертний пир у дослівнім того слова значінні.

Чи були вже тоді такі недуги, які є нині, годі знати. Але були всі ті недуги, що походили зі зранень, запалень, невідповідного відживлювання. Про заразні недуги годі щонебудь певного сказати. Але, як уже сказано, хірургія стояла на деякій висоті. Численний матеріял позволяє нам досліджувати зломання костей і вилічення тих зломань. За кождим разом видно, чи зломання оставляли самій природі, або чи кости складано, вставлювано між дощечки і бандажовано. Мусіли теж знати прикмети деякого лічничого зілля й овочів і ошоломлюючу силу деяких напоїв.

Гриць Возняк.

ОДРУЖІННЯ З ГРІШМИ.

—o—

Маю в Америці богатого вуйка. Я не бачив його ще ніразу. Щоби Бог дав, аби й так далі було. Колиб вуйкові прийшло коли на думку приїхати до старого краю і відвідати мене, то це булоби моє найбільше нещастя. Та я сподіюся, що він цього не зробить. Цеж далека дорога. А вуйко завзятий ворог подорожей.

Він також дивна людина. Грошей у нього як сміття. Але заразом він твердий як залізо. Неможливо натягнути його, хоч він міліонер. Я вже кілька разів робив такі наступи. Та все надармо.

— Гроші — писав він мені — можеш дістати від мене лише тоді, коли вже нарешті зачнеш бути справді солідною людиною.

Під справді солідною людиною розуміє вуйко лише жонатого. Чоловіка з жінкою і дітьми і внуками. Так, нібито так легко. Неодин не навчиться цього ніколи.

Та одного дня, коли коло мене була вже таки дуже велика біда, написав я до вуйка, що я нарешті рішився вступити у подружий стан. Чомуж би ні? Таж люде роблять таке.

Я післав вуйкові заразом фотографію моеї видуманої нареченої. То була фотографія з 1870-го року; я десь найшов її.

Ця дівчина, що за той час може вже була бабусею, або може навіть уже й померла, сподобалася вуйкові дуже.

„Вона виглядає на дуже добру і солідну, — писав вуйко мені — бо, слава Богу, нітрохи не похожа на нинішні дівчата".

І долучив до листа чек на пятьсот долярів.

Заручини з моєю нареченою, якій я, щоби ще збільшити добре враження у мого вуйка, надав імя Варвара, тревали точно доти, доки вистало тих пятьсот долярів. Як гроші розійшлися, я постановив оженитися.

Я дав до часопису оголошення, яке повідомляло, що я оженився з Варварою з Саладабів. Це оголошення післав я з чемним листом мому вуйкові. Вуйко поквітував цю посилку ріжними добрими радами, до яких цим разом долучив чек на тисячу долярів.

Тисяча долярів це вже не мала сумка. На мою щиру радість переконався я, що мені вдалося заключити подружє з грішми.

Але як усе на цьому світі кінчиться, так скінчилася і ця тисячка долярів.

А що я вже був жонатий, то я рішився витягнути з того консеквенції й бути батьком. Це, як відомо, не тяжко. Щодо мене, то я, щоби мати успіх, потребував лише знову дати оголошення до часопису, в якім я цим разом сповіщав, що мені народився здоровий хлопчик. У честь мого вуйка назвав я цього мого первородного, самособою, Павлом.

Це дало мому вуйкові знову нагоду висловити найщиріші бажання і новий чек на тисячу долярів, які я повинен був дати на щадничу книжечку для мого первородного.

„За кожду дальшу дитину, що прийшла би на світ — писав мені вуйко — діставатимеш від мене по тисячу долярів.

Тисячкою долярів можна вже трохи жити. Я жив [illegible] не зле один рік. То[illegible]мий син удержував мене. Звичайно, щоправда, є воно [illegible] впаки.

Легко зрозуміти, що мені все це сподобалося та що як ледви минув рік, у мені зродилося бажання мати нового потомка.

Як задумав, так зробив. Цим разом моя жінка привела мені на світ дівчинку. Я охрестив її Оленкою.

Вуйко не чувся на радощах. Висловив мені признання за те, що я стався такий солідний і (разом із чеком на дальших тисячу долярів) дав мені раду дальше ступати цією дорогою.

Я присягнув йому, що робитиму так. І знову ледви скінчився рік, найшовся приріст. Цим разом близнята.

Вони принесли мені дві тисячі долярів.

З того часу обдаровує мене небо що року одною дитиною, а мій вуйко (що називається Павло і має в Америці велике майно) присилає мені за кождим разом чек на тисячку долярів.

Скільки дітей я вже маю, точно не можу сказати. Та, здається, є вже цілий тузин.

Цих богато дітей, якими я втішаюся, вдержують мене, самособою, знаменито. Я вже навіть прискладав трохи гроша і можу поважно подумати над цим, чи справді не оженитися би. Самособою не візьму я жінки з 1870-го року, лише молоду і гарну. Зрештою, я можу собі позволити на таке. Боюся лише, щоби вуйко не захотів коли вернути в Европу і щоби не відвідав мене. Що я тоді вдіяв би, якби він так забажав побачити громадку моїх дітей? А я не маю ні однісенької дитини. Гадаю, що він видідичив би мене, як би пізнав, що я так надув його.

Бож збанок носить воду так довго, поки вухо не відорветься, а зрештою нагода є вкінці лише на це, щоби використати її.

Молодий лікар отворив кабінет приняття. На бюрку уставлено вже телефон, але ще не злучений з телефонічною лінією. Нетерпеливо жде пацієнтів. Дзвонить дзвінок. Служниця відчиняє двері. Лікар хоче заімпонувати гостеві, вдає, що розмовляє через телефон:

— Добре, любий приятелю! Хай ця пані прийде, а щодо ціни умовимося. За останню операцію, щоправда, я взяв стопядесять долярів, то моя норма, але поговорити можна. Дуже дякую, моє поважання.

Відкладаючи телефонічну трубку звертається лікар до гостя:

— А вам, пане, чим можу послужити?

— Я, пане доктор, прийшов саме влучити телефон.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ОБУРН, Н. Й.

Коляда на Інвалідів та Сиротинець У. Н. С.

Товариством „Запорожська Січ" від. 283 У. Н. С. заколядовано цього року $157.50, яку суму розділено на дві рівні части. Одну на інвалідів у Львові, другу на Сиротинець У. Н. Союза.

Гроші до краю висланo через „Обєднання".

За уряд тов. „Запорожська Січ": **Григорій Орищин,** кошовий; **Григорій Каганяк,** касієр; **Семен Цюпило,** секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Зі стрілецьких хрестин на Дім Інвалідів.

В неділю, 19. люного ц. р. на хрестинах у бувшого стрільця У. Г. А. Т. Радинського при забаві не забули і за інвалідів. Зібрано на Дім Інвалідів у Львові $15.00, які передано до Стрілецької Громади.

Жертви зложили: М. Грамяк $3.00; по $2.00: Т. Радинський, В. Петрусик; по $1.00: Л. Буричка, М. Орлик, В. Питіль, Н. Смочило, Д. Бабій, П. Фурдела; п-ні П. Семенюк, п-ні А. Максимишин.

Всім жертводавцям щира подяка.

В. Петрусик.

АСТОРІЯ, Н. Й.

Жіноча Громада в Асторії на Дім Інвалідів.

Наші ґазети часто згадують Асторійську Громаду і наших тутешних бизнесменів, тому буде не від речи сказати пару слів і про нашу жіночу Громаду.

Правду казав дописуватель „Свободи", що асторійські Українці трохи відмінні від инших наших земляків, а саме в тому, що вони більше замериканізовані, більш солідні в бизнесі і цевна річ — більш самостійні в своїх поняттях про права та обовязки жінок.

Як відомо — американське жіноцтво має тисячі своїх орґанізацій і живо інтересується публичним життям.

Не відмовляються від сього і наші жінки — а зорґанізувавши свою Громаду, думають повести і свою діяльність в тому напрямі.

Не буду говорити про працю Громади для своїх членів, але зазначу, що членкині а саме: пані Бунько, Табака, Лишак, Василик і Мартин заколядували на українських інвалідів у Львові 35 долярів, які вислано до Обєднання в Филаделфії.

Зі своєї каси Громада дала 30 дол. на потерпівших від повені в краю.

Правда, жертви ці невеликі, але це лиш початок праці нашої молодої орґанізації. Чим більше буде членів — тим краща буде праця. Тому всі жінки в Асторії повинні вступати в члени Жіночої Громади, а тоді американські ґазети також будуть писати про наше жіноцтво прихильно, і ми сповнимо своє завданнє як пристало американським жінкам українського роду.

По всі інформації в справах Жіночої громади в Асторії звертатися на адресу секретарки:

31-82 — 4th Ave., Astoria, L. I.

Марія Ґалан, секр.

МУДРА РИБА.

Атраментова риба октопус цікаво запевняє собі добичу. Жде, озброєна в камінь, поки мушля не відчинить своєї шкаралущі. Тоді октопус вкидає скоро камінь між обі половинки шкаралущі і мушля не може вже їх стулити. Потім октопус зїдає мушлю преспокійно.

ВІДОЗВА

Дорогі Земляки!

В квітни 1926. основано в Сяноці комітет будови Українського Народного Дому. Сей Комітет випрацював статут Товариства, який затвердили власти, а дня 11. XI. 1927. відбулися Основуючі Загальні Збори Лемківського Товариства „Український Народний Дім" у Сяноці, який перебрав від вище згаданого Комітету його майно та його функції. Метою товариства є: двигнути під культурним зглядом сю вітку українського народу, яка під назвою „Лемки" замешкує повіти сяніцький, ліський, коросненський, березівський і стрижівський. До сеї мети буде змагати Товариство через устроювання курсів, конференцій, анкет, зїздів, через поширювання думки та попирання стремлінь відносно будови „Народних Домів" по громадах вище вичислених повітів, через основування ріжних шкіл, особливо ремісничих і промислових, бурс та захистів для дітей, через основування бібліотек, устроювання театральних вистав, концертів і т. п.

Членом Товариства може стати кожда особа української народности. Обовязком члена є вплачувати щорічно 5 зол. вкладки до Товариства. Членів Товариства приймає Видід.

Першим і найважнішим завданням Виділу Товариства є: здвигнути у Сяноці, столиці Лемківщини, „Український Народний Дім", у якім знайшлиби приміщення ріжні наші Товариства, як також промислова, чи торговельна школа і бурса, при чім подбається також, щоби у тім домі устроєно велику салю на віча, збори, наради, виклади, театральні вистави. — Українське Громадянство Сяніччини та цілої Лемківщини діймаючо відчуває недостачу домівки у Сяноці, у якій знайшлиби захист всі наші товариства. — Ся недостача являється головною перепоною у розвою наших товариств.

Через те приступив Виділ Товариства негайно по своїм уконституованню до набуття в хосен Товариства площі під будову „Українського Народного Дому" у Сяноці, зглядно готового будинку. Якраз приступає Товариство до купна такого будинку.

На сю ціль має Товариство около 1.000 долярів призбираних серед Лемків у Америці (около 750 дол.), як також серед Громадянства у краю.

Просимо всіх наших громадян, особливо тих, що походять з Лемківщини, негайно занятися зорґанізованням постійних збірок на сю ціль. Нехай сі жертви не будуть лиш одноразовими. Орґанізуйте Комітети збірок, які малиби за завдання стягати постійно, що місяця, чи що тижня жертви, хочби і дрібні, на сю високу ціль. Такі комітети потворилися у деяких місцевостях Америки. Не останьте і Ви позаду, але вставте цеголку у будову великого народного діла.

Числимо на те, що у Вас, американських Українців, не остигла любов до рідного краю і рідного народу, що Ви відчуваєте разом з нами наше народне горе та що підете разом з нами до боротьби за нашу ясну будучину.

Грошеві жертви просимо слати під адресою: „Український Народний Дім" у Сяноці.

За Виділ Лемківського Товариства „Український Народний Дім" у Сяноці:

Омел. Константинович, голова.
Др. С. [illegible], секретар.

РОЗГЛЯД УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ.

Дня 6. лютого, в Харкові, в кабінеті наркомосвіти почалося засідання президії для розгляду [illegible] проєкту [illegible]